Все почалося з того, що поза моєю волею слова стали набувати змісту. 5 листопада, ввечері ми сиділи в світлиці біля телевізора. За цупкими шторами місто тамувало прикрощі минулого дня. За важкою брамою машини розбризкували кришталь підмерзлих калюж. Не було ніяких ознак біди. І тільки чоловік казився після чергової пиятики. З екрану телевізора люди в марлевих пов’язках страхали пандемією грипу.

А потім. Я зірвалася, сказавши, що востаннє терплю його дурість. Підійшла і взялася за телефон, щоб дзвонити в міліцію. Він схопився за кнопку гудка, ревів, як цунамі. Хвора мати плакала. За великим рахунком я не бажала йому зла, адже після таких концертів він бував легким і догідливим. Але терпіння увірвалося, мов старий конопляний мотузок, яким тягають воду з колодязя. Мотузок перетерся на тому місці, де воду піднімають нагору стомленою рукою. Мотузок перетерся, відро полетіло вниз. І коли воно гухнуло, наче вибухнуло, ви схопилися за голову. Відро так просто не падає. Кожна річ, що ми нею користуємося багато років, не гине знічев’я. Значить, щось обривається в колодязі нашої свідомості, щось зношується всередині людини, і тоді на поверхні відбуваються ось такі речі.

І моє терпіння зносилося, я сказала з надривом:

— Господи, та забери його від мене!

Чоловік реготав щось про атеїзм, а потім гримнув:

— Ти вкрала мої цигарки, от циганське поріддя! Цигарки віддай!

Почав збиратися за цигарками о 21-й годині, коли у містечку давно все зачинене.

Я пошкодувала за ці необачні слова, але Господь їх почув. І коли чоловік гримнув дверима (він часто так робив, двері за ним неначе

скрикували), коли кроки лунко наблизилися до брами, я кинулася, щоб його повернути, але двері були замкнені. Він поклав ключ до своєї кишені. Я що — бранка?

У чорних вікнах будинку стоять вази з квітами, не даючи мені провалитися у Всесвіт.

У потайних кутках цієї безкінечної споруди, крім мене та матері, ще хтось є. То чую гупання у піддашші, то зітхання по кутках, де бавляться однолапі викрутні. І не дає мені усамітнитись.

Ходжу, ходжу сюди-туди. Хочеться завести якогось годинника, але ніякий не трапляється. Та я ж бачила, що тут цілий смітник механічних ходиків, але де вони порозкидані? Якщо клацнути вимикачем, то в саду висвітлиться поодиноке мерзле листя (звечора бралося на мороз), а ще жовті кислі яблучка на корчуватій кроні. Як хочеться мерзлого кислого яблука!

Мати спить, не вимикаючи бра. Старі люди завжди чогось бояться. Штора на вікні товста, як водоспад. Старовинний засув на дверях такий, що не зрушиш.

Поволі я починаю провалюватися у бездонну тривогу, наче в цьому будинку має відбутися щось жахливе. Або ревтиме вода, провалюючи дах, або ураган вириватиме дерева та кидатиме на вікна. Почала бігати по кімнатах, шукаючи, де відкрити кватирку, щоб вибратися на подвір’я. Рами старі, і від дотику гудуть та осипаються. Дубові віконниці з того боку здаються лиховісними. Аж ось на сходах почулися кроки, хтось гупав, важко дихаючи та обриваючи перила.

— Це ти, Марку?

— Ні, це я, — обізвалася мати у напівтемряві. — Хіба твій лайдак уже повернувся?

Вона несподівано захихотіла, немов струшуючи з себе сіре волосся, що розповстрялося поверх хустки.

— Тобі треба лежати, чому ти встала? — вигукнула я.

— А хто знає, що мені треба? — зітхнула мати.

По тому я відчула пекельну втому і сіла на сходині.

— Не пиши про те, що з тобою відбувається, — сказала вона несподівано. — Ніколи не пиши про те, що з тобою відбувається.

Я прихилилася до перила, і мені приснилося, що на першому поверсі серед вітальні почали рости гриби-велетні. Вони тяглися вгору, заповнювали простір, пробивалися крізь стіни, залазили в штукатурку.

Це тривало якусь мить. Я стрепенулася і гукнула:

— Мамо!

Але матері вже не було.

Натомісць біля вхідних дверей шаргало і брязкало ключами. Відчиняю з силою двері і бачу троє чоловіків, які стоять понуро і про щось перемовляються. Я грізно сказала:

— Слухаю вас!

— Ми йшли через сквер, — почав говорити один з них удавано спокійним голосом. — Навпроти нас по дорозі тинявся якийсь чоловік і співав. Потім ми почули, як він скрикнув і щось заскреготало. Ми підбігли і побачили відкритий водопровідний люк.

— Він туди впав? Чому ж ви його не витягли? — горлаю я.

— Шановна, ми заглянули туди, і побачили, що то бездонний колодязь. Звідти долинав крик, який усе віддалявся.

— Впізнаю брехуна, зрозуміло, ви тільки-но разом пиячили і тепер не знаєте, як його відмазати. Де він лежить? Ви його притягли?

Гості тупцювалися мовчки.

— Можете не вірити. Але, може, ви щось чули про зниклих людей? Вони провалюються прямо на асфальті. До речі, біля ями лежало ось це, напевне, випало в нього з кишені.

Я побачила посвідчення охоронця і візитку. А ще зв’язку його ключів.

— Ми вирішили вас попередити, бо ви, мабуть, хвилюєтеся.

Коли вони пішли, я подумала, чому ні з сього, ні з того з’являються чужі люди і відмикають двері. Чому той п’яниця зник. Якщо задуматись, то у світі трапляється немало дивних речей, яким немає пояснення. В інтернаті за рогом є дівчинка, яка під ліжком у коробочці тримає жабу і називає її мамою. У сусідньому дворі сидить на стільчику баба, лущить квасолю і зв’язала собі ноги, щоб не падали. Людство воліє на цьому не зосереджуватись. Хай усе йде так, мов би нічого не трапилося.

Марно я потурбувала Господа. Насправді ж звикла до чоловіка. Товстий, сопучий, ненажерливий. Але з ним ми якось прожили сім років! Я стала на коліна і попросила в Бога прощення.

Потім пішла перевірити місце, про яке мені тільки-но розповіли. Але ніякого люка, навіть ніякої ямки, там не знайшла.

— От лиха година, де ж це він може бути?

Коли прийшла додому, то побачила, що в усіх кімнатах світло і що двері незамкнені. Я часом забуваю замкнути двері. Присіла на сходах і знову була б задрімала, але тут почула стогін. А, може, зітхання. Звук був глухий і далекий.

— Мамо, мамо, що вам таке? — Кричу і біжу вгору по сходах. Але, молити Бога, мати спить, бра ввімкнене.

Внизу під ринвою бочка з водою, я вмиваюся, вода різка. Мляво світить місяць. Гавкають і підвивають собаки. Поміж деревами в саду стоять тіні, як двійники. Наче живі й мерці.

Знову зітхання, але звідкись із-за будинку. Там, за шипшиною, покинутий колодязь. Господи, це ж хто туди втрапив? Продираюся, знаходжу на дорозі палицю. Підійти страшно.

— Хто там? — кричу, як божевільна. — Є там хто чи ні?

— Я, а хто ж іще? — глухо обзивається голос.

— Хто такий? — не впізнаю.

— Та я… хіба ти глуха?

На дні колодязя тріщить старий хмиз, шарудить колись потоплене листя. Я повертаюся, хапаю драбину і скидаю її вниз. Драбина падає, як у прірву. Незабаром хтось крекче, піднімаючись угору.

Він би мав бути в смітті, але виліз чистісінький.

— Ти в своєму репертуарі. Зникаєш з дому, напиваєшся, брешеш, і ще підсилаєш людей! — кажу злісно. — Були твої алконавти! "Ми йшли через сквер, там тинявся якийсь чоловік…"

— А ключів вони не приносили?

— Клеїш дурня…

Ми йдемо до будинку, він знімає піджак, я зливаю йому з ковшика воду. Коли ти перестанеш пиячить? Візьми себе в руки… І тут бачу проти місяця на його потилиці глибоку рвану рану. Рубонули сокирою. Волосся і сорочка запливли кров’ю. У мене паморочиться в голові.

А він далі говорить тихим голосом про загублене посвідчення, про якісь гроші, про те, що завтра назавжди покине пити.

Ковшик випадає з моїх рук. Я чую його, але не бачу очей. Бачу його руку з обручкою, що врізалася в палець. Його пожмакані штани і сорочку, на спині чорну від запеченої крові. Ще вчора я її прасувала, розправляючи манжети. Тривога поруч росте й зрештою нападає на мене, як звір.

Він розбризкує воду, усе ще не піднімає голови. Але я знаю напевне, що повіки в нього міцно зімкнені. ВІН МЕРТВИЙ. Мовчати і далі чи волати на весь світ?

Мене трясе, і я думаю, аби він умивався цілу вічність.